מה הדין: הגדרת שמירה הגיונית בבעלי חיים – עד כמה חייב הבעלים לרדוף בלילה אחר חיה שברחה?

מתוך שיעורי הרב אלחנן פרץ שליט"א בדיני ממונות, נזיקין והלכות גזילה

אדם ששמר על בהמתו כראוי ונפרצה חצרו או דלתו בלילה, או שחתרה הבהמה ויצאה והזיקה – פטור מן התשלומין, ואפילו נודע לו בלילה שברחה, אינו חייב לצאת מביתו ולטרוח לרדוף אחריה בחשיכה. אמנם, אם נפרצה ביום ונודע לו – חייב לרדוף אחריה ולשמרה.

הסבר הסוגיה והמעשה מתוך השיעור:

יסוד גדול בדיני נזיקין נקבע על פי דברי נתיבות המשפט (סימן קנ"ה): התורה והחכמים לא חייבו את האדם בשמירה או ברדיפה שאינה הגיונית. אין האדם נדרש לסכן את גופו או לקום באמצע הלילה ולשוטט בדרכים חשוכות המלאות בורות ומכשולים כדי לרדוף אחר בהמה או דבורה שברחה.

בשיעור הובא סיפור/משל מברכת הלבנה ("קידוש לבנה"): אנו אומרים בברכת הלבנה "תיפול עליהם אימתה ופחד... שלום עליכם". הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ומרן הגרא"מ שך זצ"ל הסבירו זאת על פי המעשה במי שהלך בלילה בדרכים חשוכות לחפש את הלבנה. הליכה בלילה בדרכים שוממות מעוררת פחד גדול, וכשפוגשים אדם נוסף בחשיכה אומרים לו "שלום עליכם" כדי להרגיע את החרדה.

לפיכך, ברחיחת בהמה או דבורים בלילה, כיוון שאין דרך בני אדם לשוטט בחשיכה ולסכן עצמם, נפטר הבעלים מנזקיה מפני שהאונס שאירע בלילה אינו מחייבו ברדיפה בלתי הגיונית.

(מקורות: שולחן ערוך, חושן משפט, סימן שצ"ו סעיף ב' ; נתיבות המשפט, חושן משפט, סימן קנ"ה סעיף קטן א' ; ושולחן ערוך, אורח חיים, סימן תקל"ח).

התשובות נערכו על פי שיעורי הרב אלחנן פרץ שליט"א ועל פי פסקים שקיבל מאת הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל ומגדולי הפוסקים, והן לעיון בלבד. אין לסמוך על האמור כאן להלכה למעשה, ובשאלה פרטית יש לפנות לרב או לבית הוראה.

בית מדרש להכשרת דיינים ומורי הוראה

לימודי הלכה ברמה גבוהה ועיון ישיבתי מעמיק על פי גדולי הפוסקים, בראשות מורנו הרב אלחנן פרץ שליט"א, גאב"ד "חוקת משפט".

שימוש בדיני תורה בפועל ותעודת הסמכה בסיום המסלול · שיעור חושן משפט בכל יום שלישי בערב, שכונת רוממה, ירושלים

חפשו בגוגל: "בית הוראה הוראת המשפט"

להרשמה ולפרטים: 02-6260680 · horat-hamishpat.co.il

סרקו את הקוד לאתר הוראת המשפט

https://horat-hamishpat.co.il/halacha-qa/reasonable-guarding-animal-escaped-at-night/